

Roken en drinken onder jongeren

De trend in de cijfers

NIX18 Informatiemiddag 2018

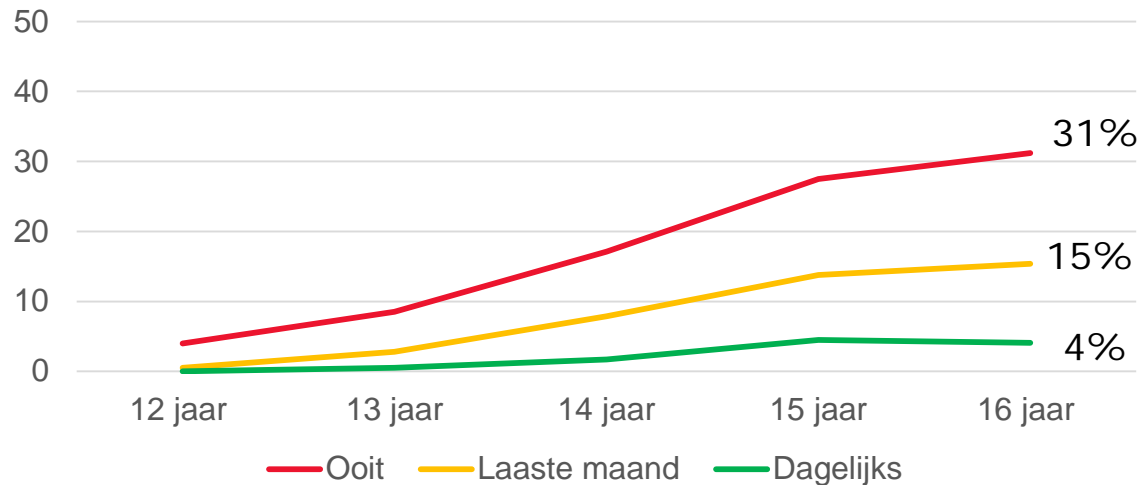
Marlous Tuithof

Gebruik van tabak en alcohol onder scholieren van 12 t/m 16 jaar op het Voortgezet Onderwijs

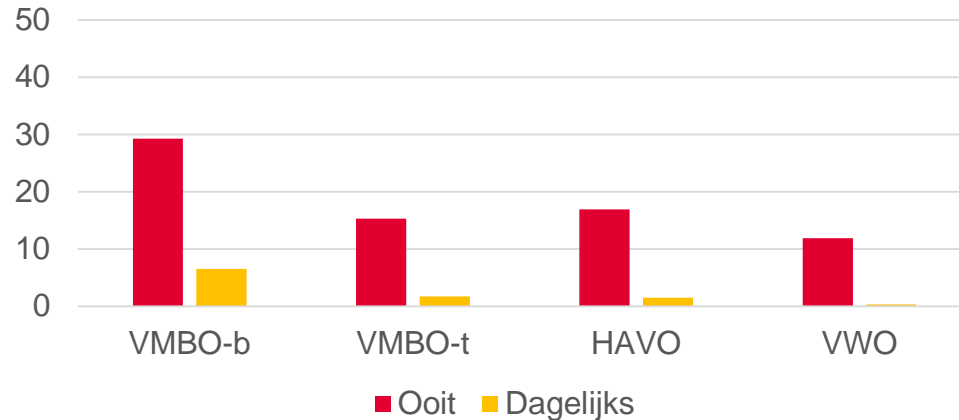

Hoeveel scholieren roken?

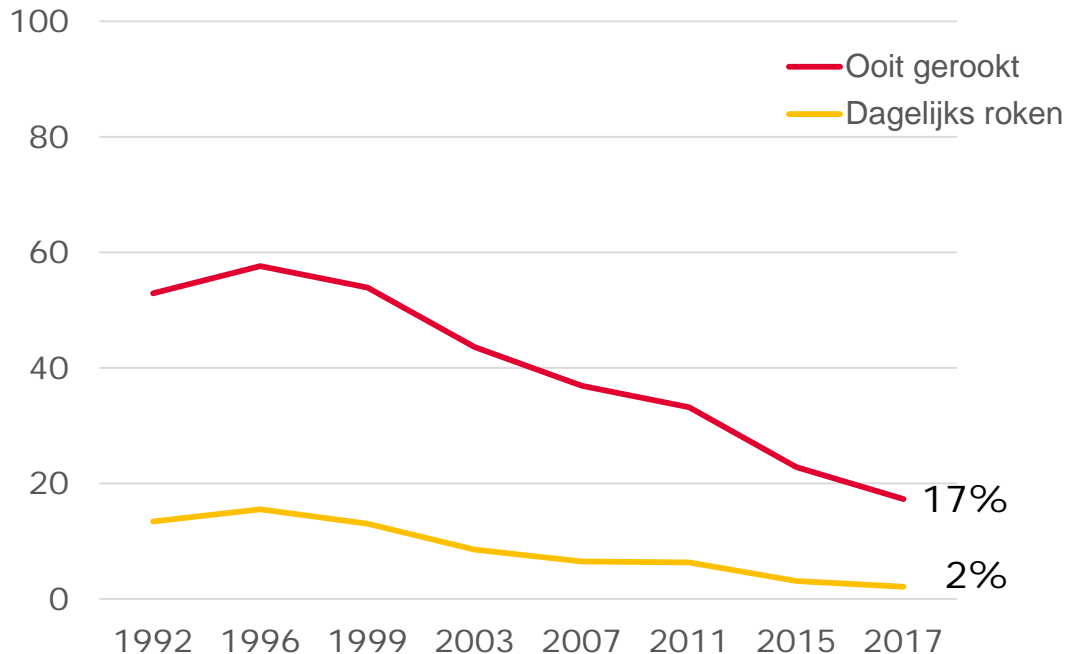
- Tussen het 12e en het 16e levensjaar neemt het percentage jongeren dat ooit gerookt heeft toe van 4 naar 31%.
- Van alle leerlingen in het voortgezet onderwijs rookt 2% dagelijks; op 16-jarige leeftijd is dit 4%.
- Jongens roken vaker dagelijks dan meisjes (jongens: 2,5% en meisjes: 1,7%).

Roken naar schoolniveau

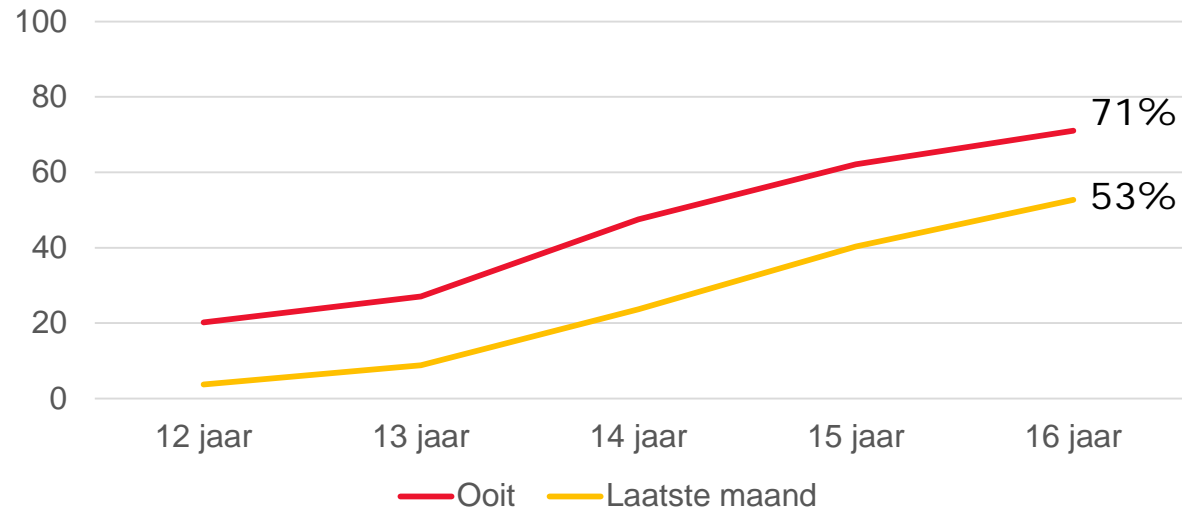
- Onder leerlingen van de VMBO-basis en kaderberoepsgerichte leerweg is het roken hoger dan onder leerlingen van de andere drie schoolniveaus.
- Zo heeft 3 op de 10 VMBO-b-leerlingen ooit gerookt tegenover 1 op de 10 VWO-leerlingen.
- Dagelijks roken komt voor bij 7% van de VMBO-b-leerlingen, maar komt nagenoeg niet voor bij leerlingen van dezelfde leeftijdsgroep op het VWO (0,3%).

Is het roken van scholieren veranderd?

- Sinds 2001 is het aantal scholieren dat rookt gedaald.
- Tussen 2015 en 2017 daalde het aandeel jongeren dat ooit gerookt heeft van 23% naar 17%.
- Het aandeel dagelijkse rokers daalde van 3% in 2015 naar 2% in 2017.

Hoeveel scholieren drinken alcohol?

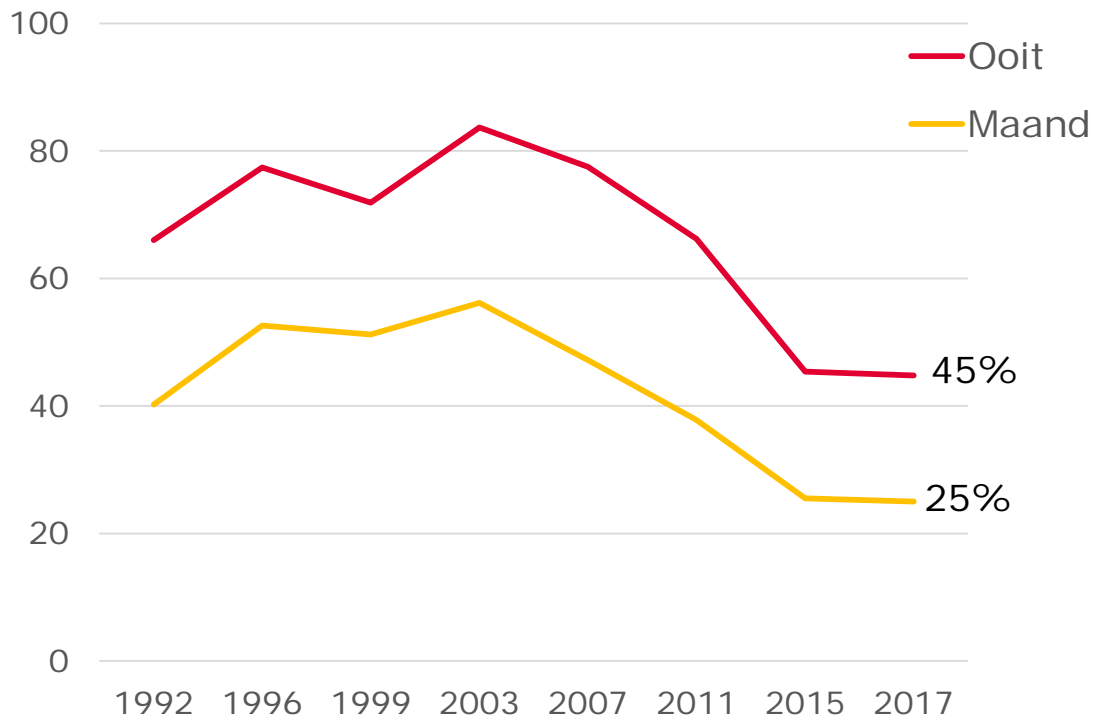
- Met het stijgen van de leeftijd hebben meer jongeren ooit alcohol gedronken, het aandeel neemt toe van een vijfde van alle 12-jarigen tot bijna driekwart van de 16-jarigen.
- Laatste maand drinken stijgt van 4% van de 12-jarigen naar 53% van de 16-jarigen.
- Jongens en meisjes hebben even vaak in de laatste maand alcohol gedronken (jongens: 26% en meisjes: 24%).

Hoeveel drinken scholieren áls ze drinken?

	Jongens	Meisjes	Totaal
Onder scholieren die de laatste maand gedronken hebben:			
Dronkenschap laatste maand	32	31	31
Binge-drinken (5 glazen of meer op een dag)	74	67	71
> 10 glazen op weekenddag	12	7	10

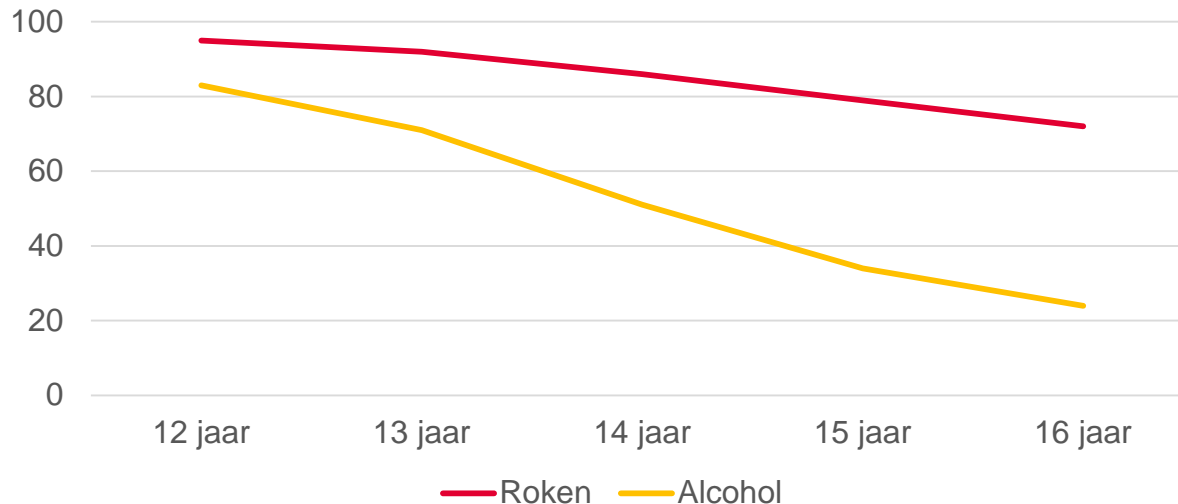
- Van de scholieren die in de laatste maand gedronken te hebben...
 - ... is bijna een derde ook dronken geweest.
 - ... heeft 71% vijf glazen of meer gedronken (binge-drinken).
 - ... zegt 10% op een weekenddag meer dan tien glazen te drinken.
- Veel drinken onder drinkers komt vaker voor bij jongens dan bij meisjes.

Is het alcoholgebruik van scholieren veranderd?

- Alcoholgebruik onder scholieren nam in de jaren '90 toe.
- In de periode 2003-2015 is het alcoholgebruik gehalveerd.
- Deze daling lijkt nu ten einde: tussen 2015 en 2017 was het alcoholgebruik van scholieren stabiel.

Stellen ouders strenge regels?

- De strengheid van ouders ten aanzien van roken en alcoholgebruik wordt minder met de toenemende leeftijd van hun kind.
- Zo geeft 95% van de 12-jarigen aan dan hun ouders strenge regels hebben over roken en dit is gedaald naar 72% bij 16-jarigen.
- Waar ouders hun 12-jarige kinderen meestal strenge regels over alcoholgebruik opleggen (83%), neemt de strengheid van die regels in de loop van de adolescentie af naar 24% bij de 16-jarigen.

Gebruik van tabak en alcohol onder studenten van 16 t/m 18 jaar op het MBO en HBO

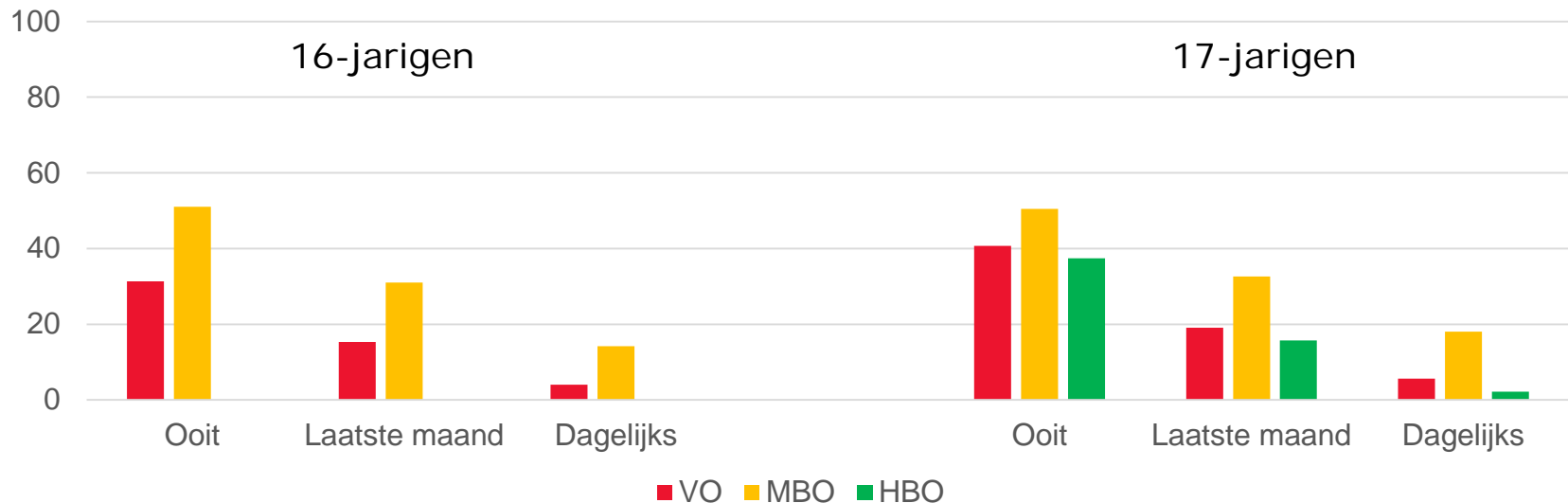

Hoeveel studenten roken?

	16 jaar	17 jaar	18 jaar	Totaal
Ooit in het leven	51	48	53	51
In de laatste maand	31	30	32	31
Dagelijks roken	14	15	19	17

- Van de 16- t/m 18-jarige studenten heeft de helft ooit gerookt, een derde heeft de laatste maand nog gerookt en 1 op de 6 rookt dagelijks.
- Er zijn hierbij geen verschillen tussen jongens en meisjes.
- 16- en 17- jarige studenten roken minder vaak dagelijks dan 18-jarige studenten.
- Het roken van tabak onder 16- t/m 18-jarige MBO- en HBO-studenten is niet veranderd sinds 2015.

Roken: verschillen tussen MBO-ers, HBO-ers en scholieren (Voortgezet Onderwijs, VO)

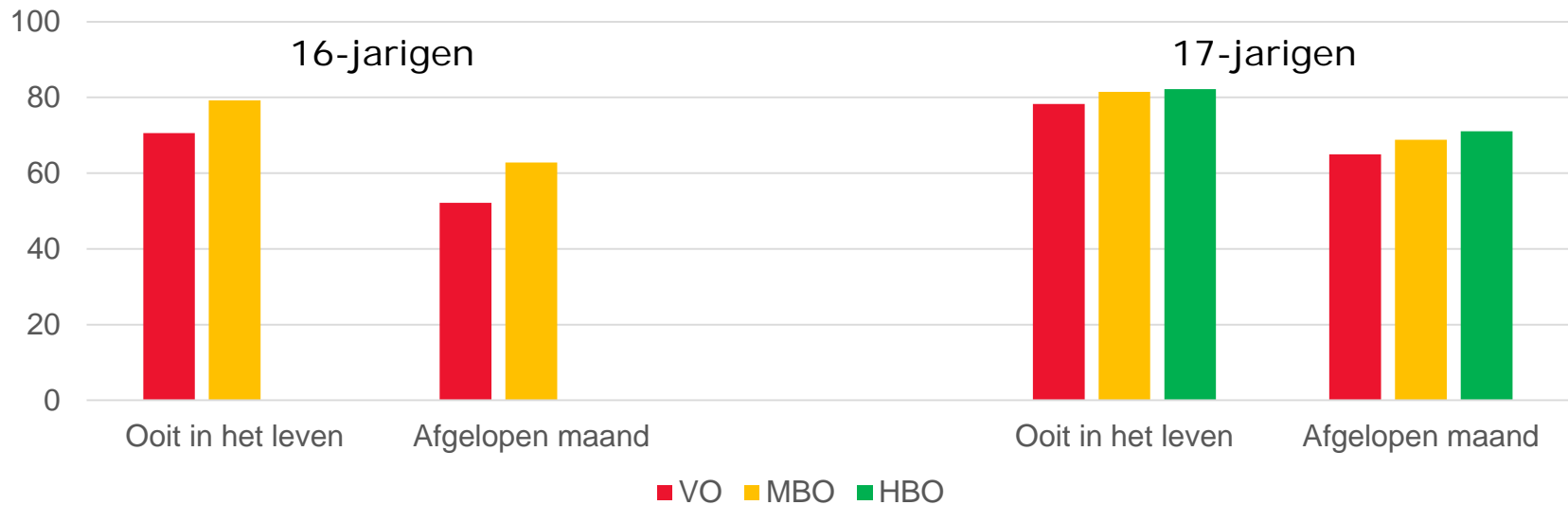
- 16-jarige MBO-studenten roken vaker dan 16-jarige VO-scholieren (ooit in het leven, in de laatste maand en dagelijks)
- Ook bij de 17-jarigen roken MBO-studenten het vaakst.
- 17-jarige HBO-studenten roken minder vaak dagelijks dan 17-jarige VO-scholieren.

Hoeveel studenten drinken alcohol?

	16 jaar	17 jaar	18 jaar	Totaal
Ooit in het leven	79	82	89	85
In de laatste maand	63	69	80	73
Onder studenten die de laatste maand gedronken hebben:				
>10 glazen op weekenddag	22	20	22	21

- Van de 16- t/m 18-jarige MBO- en HBO-studenten heeft ruim 8 op de 10 ooit alcohol gedronken en ruim 7 op de 10 heeft de laatste maand nog gedronken.
- Er zijn hierbij geen verschillen tussen jongens en meisjes.
- 16-jarige studenten drinken minder vaak dan 18-jarige studenten. Zo heeft 63% van de 16-jarigen in de laatste maand alcohol gedronken en 80% van de 18-jarigen.
- Een vijfde van de studenten die drinken, drinkt op een weekenddag meer dan 10 glazen alcohol. Dit verschilt niet met de leeftijd.

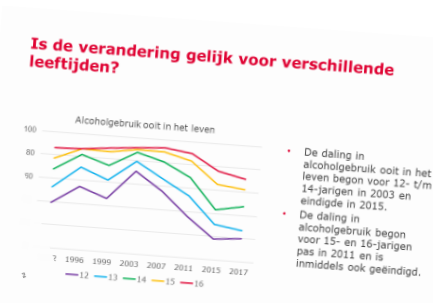
Alcohol: verschillen tussen MBO-ers, HBO-ers en scholieren (Voortgezet Onderwijs, VO)

- 16-jarige MBO-studenten drinken vaker dan 16-jarige VO-scholieren (ooit in het leven en in de laatste maand).
- Bij 17-jarigen zijn geen grote verschillen te zien tussen de schooltypen.
- Drinkende 16- en 17-jarige MBO-studenten drinken vaker >10 glazen op een weekenddag dan drinkende VO-scholieren van dezelfde leeftijd (niet in figuur).

Meer weten?

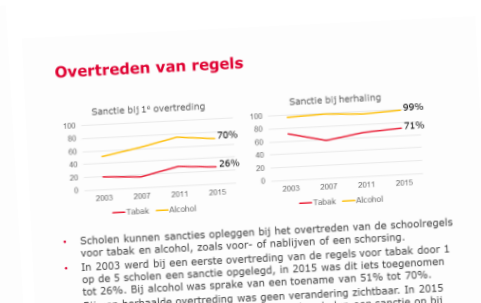
- Cijfers uit deze presentatie zijn afkomstig uit HBSC-Nederland, Peilstationsonderzoek Scholieren en de middelenmonitor MBO-HBO. Kijk voor meer informatie over deze onderzoeken op www.trimbos.nl.
- Deze cijfers en meer zijn nu ook te vinden op naar18jaar.nl/toolkit in de vorm van 4 powerpoint presentaties (onder 'Feiten en cijfers'):

Waar kopen studenten die roken sigaretten?

	16 jaar	17 jaar	18 jaar
Koopt nooit zelf sigaretten of shag	53	54	14
Tabakswinkel	10	8	8
Supermarkt	10	14	57
Cafe of discotheek	8	6	4
Benzinepomp	10	9	17
Snackbar	7	7	0,5
Ergens anders	3	1,9	0,3

- Van de minderjarige studenten die roken koopt iets meer dan de helft nooit zelf sigaretten of shag, bij de 18-jarige studenten neemt dit af tot 14%.
- 18-jarige studenten kopen hun sigaretten veel vaker in de supermarkt (57%) dan 16- (10%) en 17-jarige (14%) studenten.

Roken

Gebruik van tabak onder scholieren van 12 t/m 16 jaar

Trimbos Instituut
NIX18
Netherlands Institute for Mental Health and Addiction

Alcohol

Alcoholgebruik onder scholieren van 12 t/m 16 jaar

Trimbos Instituut
NIX18
Netherlands Institute for Mental Health and Addiction

MBO-HBO

Gebruik van tabak en alcohol onder studenten van 16 t/m 18 jaar op het MBO en HBO

Trimbos Instituut
NIX18
Netherlands Institute for Mental Health and Addiction

Schoolbeleid

Het beleid van scholen rond tabak en alcohol

Trimbos Instituut
NIX18
Netherlands Institute for Mental Health and Addiction

Verder in de toolkit

- Volgende week:
Infosheet alcohol – een aantal feiten over de schadelijkheid op een rij
- Volgend jaar:
Infosheet alcohol en de hersenen

Infosheet Alcohol - een aantal feiten over de schadelijkheid op een rij
Informatie voor professionals

De schade als gevolg van alcoholgebruik is groot. Voor volwassenen, maar zeker ook voor jongeren. Daarom is de boodschap: niet drinken tot 18 jaar. Om professionals te ondersteunen bij de verspreiding van de NIX18 boodschap, zetten we in deze infosheet een aantal feiten over de schadelijkheid van alcohol op een rij. Deze kennis kan gebruikt worden om ouders te overtuigen van het belang van NIX18. Vervolgens kunnen ouders de informatie natuurlijk ook gebruiken als zij hierover in gesprek gaan met hun kind.

Enkele feiten die in deze infosheet aan bod komen zijn:

- Veel alcohol drinken in korte tijd kan leiden tot een black-out en soms zelfs coma. Bij jongeren gebeurt dit relatief snel, omdat zij een kleiner lichaam hebben en minder gewend zijn aan alcohol. In 2016 betrof een kwart van alle alcoholvergiftigingen op de spoedeisende eerste hulp in het ziekenhuis een jongere onder de 18 jaar.
- Als jongeren vroeg beginnen met drinken, is de kans op verslaving op latere leeftijd groter. Een verslaving kan zich laten in het opgeven van sociale activiteiten om te kunnen drinken, controleverlies over het alcoholgebruik, onthoudingsverschijnselen en een verlangen naar alcohol. Dit komt omdat alcohol invloed heeft op het beloningstelsel van de hersenen.
- Wereldwijd veroorzaakt alcoholgebruik 3,3 miljoen doden per jaar. Omdat alcohol een giftige stof is veeget groot het de kans op veel verschillende ziekten, zoals hart- en vaatziekten, leveraandoeningen en kanker. Eén glas alcohol per dag kan het risico op kanker al vergroten.
- Alcoholgebruik leidt tot een verhoogde kans op verkeersongevallen, zeker bij beginnende bestuurders, maar ook op de fiets. Dit komt onder andere omdat alcohol de concentratie vermindert. Hierdoor kun je minder goed een auto of fiets besturen, omdat je meer gaat slingeren en minder alert wordt. Een ongeval zit dan in een klein hoekje. Bij jongere, onervaren bestuurders gebeurt dit nog sneller dan bij oudere, meer ervaren bestuurders.
- Alcohol vermindert zelfcontrole en versterkt grensoverschrijdend gedrag. Je doet hierdoor makkelijker dingen die je normaal niet zou doen. Zoek in de auto stappen bij iemand die gedronken heeft, iemand een (seksueel gefit) berichtje sturen of vijen zonder condoom. Een derde van de jongeren die seks tegen de wil hebben meegemaakt, geeft aan dat zij en/of de ander alcohol of drugs hebben gebruikt.
- Alcohol en agressie gaan vaak samen, vooral bij jonge mannen. Dit komt onder andere omdat alcohol kan zorgen voor zelfoverschatting, een minder goede impulsbeheering en kan leiden tot verkeerde interpretaties van de situatie en gedrag van een ander. Zo'n drie kwart van alle geweld tijdens het uitgaan is alcohol gerelateerd.
- Er is een verband tussen alcoholgebruik en schoolprestaties. Jongeren die vroeg en frequent drinken presteren gemiddeld minder goed op school, spijbelen vaker of vallen vaker uit dan jongeren die dit niet doen.

Colofon	Auteurs Marlou Tuithof, Neeltje Vogels	Beeldinformatie Ditte uitgave is als download beschikbaar of te bestellen via www.trimbos.nl/webwinkel/met-artikelnnummer-A171488	Copyright Trimbos-instituut Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden vervoerdigd en/of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, zonder voorafgaande toestemming van het Trimbos-instituut.
Trimbos-instituut Postbus 725 3500 AS Utrecht T: 030 - 297 1100	Financiering Ministerie van VWS		
	Vergoeding Canon Nederland N.V.		© 2018, Trimbos-instituut, Utrecht

Trimbos
INSTITUUT